

مجله نظریه پردازی برنامه درسی

علی نوری^۱

مجله بین‌رشته‌ای نظریه‌پردازی برنامه درسی^۲ یکی از شناخته‌شده‌ترین نشریه‌های تربیتی است که به همت ویلیام پاینار^۳ به هدف انعکاس پژوهش‌های برنامه درسی متمرکز بر بازسازی مفهومی رشته مطالعات برنامه درسی بنیان نهاده شد. ویلیام پاینار، شاخص‌ترین چهره نظریه نومفهوم‌گرایی محسوب می‌شود که در شکل‌گیری کنفرانس برگامو^۴ و انجمن بین‌المللی پیشرفت مطالعات برنامه درسی^۵ نیز نقشی اساسی داشته است. پاینار در سال ۱۹۷۸ با همکاری جان ال. میلر^۶ به انتشار مجله نظریه‌پردازی برنامه درسی اهتمام ورزید. در سال ۱۹۸۵ پاینار به عنوان دبیر مجله بازنشسته شد و ویلیام ام رینالدز^۷ جانشین او شد (پاینار، رینالدز، اسلاتری، و تاوبمان^۸، ۱۹۹۵). در سال ۱۹۹۰ جو آن پاگانو^۹ به عنوان سردبیر مجله انتخاب شد و در همین زمان مسئولیت کنفرانس سالیانه را نیز برعهده گرفت. در طول دوران سردبیری پاگانو، با توافق هیئت تحریریه، عنوان مجله به *مجله بین‌رشته‌ای مطالعات برنامه درسی*^{۱۰} به منظور گسترش ابعاد مطالعاتی مجله تغییر داده شد، اما در زمان سردبیری برنت دیویس^{۱۱} و دنیس سامارا^{۱۲} به پاس ریشه‌های تاریخی مجله، عنوان آن مجدداً به *مجله نظریه‌پردازی برنامه درسی* تغییر یافت (میلر، ۲۰۰۵). از همان سال ۱۹۷۸ که مجله *نظریه‌پردازی برنامه درسی* منتشر شد، دبیران مجله حمایت از کنفرانس‌های سالیانه را برعهده گرفتند، به طوری که این کنفرانس‌ها در سال‌های نخست توسط پاینار و میلر سازماندهی شدند (پاینار، رینالدز، اسلاتری، و تاوبمان، ۱۹۹۵). نخستین شماره مجله به لحاظ زیبایی‌شناختی و فنی منطبق با استانداردهای امروزی ابتدایی به نظر می‌آید، اما موضوعات نظری و عملی عمده‌ای را طرح کرد که در نشریه‌های قدیمی‌تر برنامه درسی همچون *پژوهش برنامه درسی*^{۱۳} و *رهبری تربیتی*^{۱۴} مغفول مانده بودند (چپارلت^{۱۵}، ۲۰۱۰). ناگفته نماند که نخستین شماره‌های مجله به انتشار منتخبی از مقاله‌های ارائه شده در کنفرانس نظریه برنامه‌درسی اختصاص یافت که از سال ۱۹۸۳ کنفرانس برگامو^{۱۶} نامیده شد. در واقع، نشریه *نظریه‌پردازی برنامه درسی* به عنوان پایگاهی برای نومفهوم‌گرایان به برنامه درسی بنیان نهاده شد که عمدتاً محل اجتماع آنها کنفرانس‌های برگامو است و تلاش در جهت بازسازی مفهومی رشته برنامه‌درسی در کانون توجه آنان قرار دارد (چپارلوت^{۱۷}، ۲۰۱۰؛ پاینار، ۲۰۰۴).

alinoori@modares.ac.ir

۱. استادیار دانشگاه ملایر

2 - Journal of Curriculum Theorizing (JCT)

3 - William Pinar

4 - Bergamo Conference

5 - International Association for the Advancement of Curriculum Studies

6 - Janet L. Miller

7 - William M. Reynolds

8 - Pinar, Reynolds, Slattery, & Taubman

9 - Jo Anne Pagano

10 - An Interdisciplinary Journal of Curriculum Studies

11 - Brent Davis

12 - Dennis Sumara

13 - Curriculum Inquiry

14 - Educational Leadership

15 - Chiarelott

۱۶ - این کنفرانس هر ساله یکبار در فصل پاییز برگزار می‌شود و هدف عمده آن فراهم ساختن فرصتی برای گردهمایی معلمان، دانشجویان،

پژوهشگران، مدیران و کارگران فرهنگی به هدف تعامل و تبادل نظر دیدگاه‌های مختلف در حوزه برنامه درسی از یک چشم‌انداز بین‌رشته‌ای است (نک.

به: <http://journal.jctonline.org/index.php/jct>)

17 - Chiarelott

از فوریه ۲۰۰۸، انتشار مجله به شکل برخط (آنلاین) صورت می پذیرد. از جمله مهمترین دلایل این تغییر در سبک انتشار مجله، دسترسی گسترده تر، مخصوصاً برای خوانندگان بین المللی فراسوی مرزهای ایالات متحده، انعطاف پذیری بیشتر به خاطر قابلیت های انتشار به شکل برخط (آنلاین) و حساسیت نسبت به پایداری مالی و بوم شناختی عنوان شده است. در تابستان ۲۰۰۸، کتابخانه کنگره این تغییر انتشار از شکل چاپی به شکل برخط (آنلاین) را تأیید نمود و شماره سریال استاندارد بین-المللی جدید برای مجله صادر شد، به گونه ای که از فوریه ۲۰۰۸ (جلد بیست و چهارم، شماره نخست) به بعد همه شماره های مجله به صورت رایگان و به شکل برخط (آنلاین) در دسترس همه اشخاص و موسسات قرار دارد. علاوه بر این، در فوریه ۲۰۰۹، بنیاد نظریه برنامه درسی^{۱۸} تاسیس شد و در یکم آوریل ۲۰۰۹ مالک انحصاری مجله نظریه پردازی برنامه درسی و کنفرانس برگامو شد.

در حال حاضر، آدام هوارد^{۱۹} از کالج کولبی^{۲۰} و هانگو وانگ^{۲۱} از دانشگاه ایالتی اوکلاهما^{۲۲} سردبیران این مجله هستند. اعضای هیئت تحریریه مجله ۱۶ نفر از متخصصان شناخته شده برنامه درسی از دانشگاه های مختلف ایالات متحده هستند که از جمله آنها می توان به کسانی همچون ویلیام پاینار، جانت ال. میلر و مدیلین گرومت^{۲۳} اشاره کرد. در وبسایت نشریه، گروه علوم تربیتی کالج کولبی و دانشکده رهبری برنامه درسی و تدریس دانشگاه اوکلاهما به عنوان حمایت کنندگان نشریه معرفی شده اند.

مجله نظریه پردازی برنامه درسی همیشه خودش را نماینده صدای آن دسته از نظریه پردازان برنامه درسی تلقی کرده که در حال اکتشاف قلمروی جدید و اکتشاف نشده در حوزه برنامه درسی هستند. بنابراین، به لحاظ روش شناسی پژوهش، محدودیتی برای نویسندگان لحاظ نموده و به آنان اجازه داده است که بسته به ماهیت مسئله پژوهش، روش پژوهش خود را انتخاب کنند. با این وجود، مقاله های منتشر شده اغلب مبتنی بر روش های فلسفی، تاریخی، اجتماعی و روان تحلیلی بوده و رویکرد پژوهشی حاکم، رویکرد کیفی بوده است.

این مجله اکنون به وسیله بنیاد نظریه برنامه درسی سالیانه در سه شماره و در ماه های آوریل، سپتامبر، و دسامبر منتشر می شود. تمرکز عمده این مجله بر فهم بهتر تدریس در عرصه عمل و به چالش رویارو ساختن مرزهای دیسیپلینی و فراهم ساختن زمینه تعامل میان گفتمان های مختلف برنامه درسی است. در مجموع، مقاله های منتشر شده در مجله با توجه به موضوع مورد مطالعه مقاله در یکی از بخش های زیر قرار می گیرند:

الف- مضامین عمومی^{۲۴}: این بخش جایگاه مقاله هایی است که به موضوعاتی در مطالعات برنامه درسی می پردازند که مرزهای دیسیپلینی، گونه های شناخته شده سنتی و متنی را به چالش می کشاند. مقاله های مرتبط با مطالعات برنامه درسی به عنوان یک قلمرو مطالعاتی و ارتباط آن با دیگر قلمروهای علوم تربیتی نیز در این بخش قرار دارند. همچنین اگر موضوع مقاله در هیچ کدام از بخش های پنج گانه ذیل قرار نگیرد، در بخش مضامین عمومی مورد ارزشیابی قرار می گیرد.

ب- مطالعات فرهنگی و برنامه درسی^{۲۵}: این بخش اختصاص به مقاله هایی دارد که به تفسیر متفکرانه مطالعات فرهنگی و فرهنگ عمومی پرداخته و زمینه ورود این گفتمان به حوزه نظریه پردازی برنامه درسی را فراهم می نمایند.

---

18 - The Foundation for Curriculum Theory

19 - Adam Howard

20 - Colby College

21 - Hongyu Wang

22- Oklahoma State University

23 - Madeleine Grumet

24 - General Themes

25 - Cultural Studies and Curriculum

ج- گفتمان‌های برنامه درسی بین‌المللی^{۲۶}: این بخش متعهد به ایجاد یک گفت و شنود بین‌المللی درباره موضوعات برنامه درسی است. بنابراین، این بخش مکان مناسبی برای مطالعات و گزارش‌هایی است که موضوعات برنامه درسی را از یک چشم-انداز بین‌المللی و از جوانب گوناگون سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و جغرافیایی مورد مطالعه قرار داده‌اند.

د- اشکال سواد^{۲۷}: نویسندگان مقاله‌های این بخش باید توجه داشته باشند که در اینجا مراد از سواد، سواد به معنای گسترده آن یعنی خواندن، نوشتن و تفسیر متون در اشکال متعدد آن است. تمرکز عمده مقاله‌های این بخش بر رابطه بین متون خواندنی و بافت تجربه زیسته در مدرسه و خارج از مدرسه، یادگیری و آموزش خواندن و نوشتن، و اشکال چندگانه سواد است.

ه- آموزش عالی: مقاله‌های این بخش اختصاص به موضوعاتی دارد که مسائل برنامه درسی آموزش عالی را عمدتاً از منظر نومفهوم‌گرایی مورد مطالعه قرار داده‌اند. از نویسندگان مقاله برای این بخش انتظار می‌رود که به تحلیل و تفسیر انتقادی موضوعات برنامه‌درسی همچون تأثیر تفاوت‌های جنسی، جنسیتی، فرهنگی، نژادی و اجتماعی-سیاسی بر تدریس و یادگیری در موسسات آموزش عالی بپردازند.

و- مقاله‌های مروری: این بخش به مقاله‌هایی اختصاص دارد که به هدف معرفی یک کتاب در حوزه برنامه درسی به خوانندگان، یا طرح دیدگاه‌های تازه در حوزه نظریه‌پردازی برنامه درسی نگاشته شده‌اند.

پذیرش مقاله در مجله نظریه‌پردازی برنامه درسی به شیوه برخط (آنلاین) صورت می‌گیرد و نیازمند ثبت‌نام در وبسایت مجله و دریافت نام کاربری و شناسه عبور است که از این طریق نویسندگان می‌توانند از وضعیت مقاله دریافت شده خود اطلاع پیدا کنند. ساختار و محتوای مقاله نیز باید منطبق با آخرین ویرایش شیوه‌نامه انجمن روانشناسی آمریکا^{۲۸} تنظیم شود. علاوه بر این، لازم است قبل از ارسال مقاله، بخش راهنمای نویسندگان دقیقاً مطالعه شود. نویسندگان پس از ثبت نام در سایت، به صفحه کاربری خود وارد شده و مقاله را ارسال می‌نمایند. پس از تایید مقاله ارسالی از جانب سردبیران مجله، نویسندگان می‌توانند سایر مراحل پذیرش مقاله را از طریق ورود به صفحه کاربری خود پی‌گیری نمایند.

در مجموع می‌توان گفت که مجله نظریه‌پردازی برنامه درسی با تمرکز بر یک چشم‌انداز بین‌رشته‌ای تلاش بر آن دارد تا به خوبی زمینه شنیده شدن صداهای مختلف از رویکردها و نظریه‌های مختلف در حوزه مطالعات برنامه درسی را فراهم کند. در همین راستا، همواره نشان داده است که به منظور انعکاس تغییرات رشته مطالعات برنامه درسی، نشریه‌ای پویا و پیوسته در حال تغییر بوده است.

فهرست منابع

- Chiarelott L. (2010). Journal of Curriculum Theorizing (pp: 508-509). In K Craig (Ed). *Encyclopedia of Curriculum Studies*. SAGE Publications, Inc.
  - Miller, J.L. (2005). *Sounds of silence breaking: Women, autobiography, curriculum*. New York: Peter Lang Publishing.
  - Pinar, W F. (2004). The reconceptualization of curriculum studies. In D J Flinders & S J. Thornton (Eds). *The Curriculum Studies Reader*. RoutledgeFalmer: New York and London.
- Journal of Curriculum Theorizing*: <http://www.jctonline.org>

26 - International Curriculum Discourses

27 - Literacies

28 - American Psychological Association(APA)

- Pinar, W. F., Reynolds, W. M., Slattery, P., & Taubman, P. M. (1995). *Understanding curriculum*. New York: Peter Lang.
- *Journal of Curriculum Theorizing*: <http://www.jctonline.org>.

دانشگاه اراک